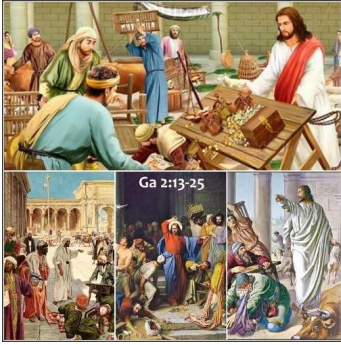

LẠM DỤNG

Lạm dụng là sử dụng quá giới hạn được phép: lạm dụng lòng tốt của người khác, lạm dụng rượu bia, lạm dụng chức quyền, lạm dụng từ ngữ,... Lĩnh vực nào cũng có tác hại.

Về cơn giận, Francis Quarles nói: *"Hãy cẩn thận người ít nổi giận; bởi nổi giận càng chậm chạp kéo đến, càng trở nên mạnh mẽ và càng khó dứt. Sự kiên nhẫn bị lạm dụng sẽ hóa thành cơn thịnh nộ."* Về quyền hạn, La Fontaine nói: *"Bất cứ ai được trao quyền lực sẽ lạm dụng nó nếu không có động lực là tình yêu sự thật và đức hạnh, cho dù kẻ đó là hoàng tử hay dân thường."* Về ngôn ngữ, John Adams nói: *"Sự lạm dụng ngôn từ là công cụ lớn nhất của lối mánh khéo và nguy hiểm, của các đảng phái, bè lũ và phe cánh trong xã hội."*

Có lẽ đáng sợ nhất là lạm dụng tự do. Thật vậy, ngay từ thuở khai thiên lập địa, Thiên Chúa đã trao quyền tự do cho con người nhưng Ngài cũng lập luật: *"Hết mọi trái cây trong vườn, người cứ ăn; nhưng trái của cây cho biết điều thiện điều ác thì người KHÔNG được ăn, vì ngày nào người ăn, chắc chắn người sẽ phải chết."* (St 2:16-17) Cây này gọi là "cây cấm" và ở giữa Vườn Địa Đàng. (St 3:3) Tự do liên quan lẽ luật.

Cái gì cũng có giới hạn nhất định, tự do cũng vậy. Ai cũng có quyền tự do ăn uống, nhưng phải có giới hạn. Ăn để sống – nói chung, nhưng có thứ ăn vào thì sống, có thứ ăn vào thì chết. Cuộc sống đời thường cũng vậy, không phải ẩm thực nào cũng tốt. Có thứ ăn vào thì tốt, có thứ ăn vào thì hại, có thứ ăn vào thì khô, có thứ ăn vào thì bệnh. Đó là quy luật về ẩm thực, về dinh dưỡng. Cẩn tắc vô ưu, vì cái miệng có thể hại cái thân. Tất nhiên là "lỗi tại tôi" mà thôi.

Để ngăn chặn lạm dụng thì phải có luật, giúp cuộc sống bình yên. Có nhiều loại luật – luật tự nhiên, luật môi trường, luật hôn nhân và gia đình, luật giao thông, luật dân sự, luật quân sự,... Nhà có gia phong, nước có quốc pháp, tổ chức dù lớn hay nhỏ đều có quy luật. Đời và đạo cũng có luật riêng. Như chiếc hàm thiếc hoặc chiếc dây cương để điều khiển con ngựa, luật giúp con người sống đàng hoàng hoặc chấn chỉnh cách sống. Lẽ luật cần thiết nhưng không quan trọng bằng con người. Người Phariseu thấy các môn đệ bứt lúa ăn trong ngày sa-bát, họ liền chê trách và cho đó là phạm luật, nhưng Chúa Giêsu thẳng thắn nói với họ: *"Ngày sa-bát được tạo nên cho con người, chứ không phải con người cho ngày sa-bát."* (Mc 2:27) Luật vì nhân sinh. Luật vì con người, con người khôn nên quá câu nệ vào luật.

Bất cứ luật nào cũng có những điều khoản khác nhau. Vi phạm luật là phạm pháp, là có tội, nhưng mức độ phạm tội cũng khác nhau. Người áp dụng luật để xét xử phải dựa trên tình yêu thương mà xét xử, để tránh hàm oan.

Có đủ thứ luật trong cuộc sống, từ hội đoàn tới làng xã, từ quốc gia tới quốc tế, nhưng các luật đó vẫn chỉ là nhân luật – luật của con người, quan trọng nhất vẫn là Thiên Luật, và mọi lẽ luật đều phải dựa vào Luật Trời, Luật của Thiên Chúa – Thánh Luật. Luật Tân Ước tóm gọn còn 2 điều là Mến Chúa và Yêu Người. Còn Luật Cựu Ước có hơn 600 điều. Đạo Công giáo có Mười Điều Răn (Thập Giới) do chính Thiên Chúa thiết lập và bất biến, Giáo Hội có Giáo Luật và có thể thay đổi – trước có SÁU Điều Răn Năm, nay là NĂM Điều Răn. Buồn thay, một số nơi vẫn dùng Sáu Điều Răn. Như vậy thiếu tính duy nhất của Giáo Hội.

Văn sĩ, sử gia và triết gia Will Durant (1885-1981, Hoa Kỳ) có triết lý sống rất lạ: *"Con người trở nên tự do khi nhận ra mình bị luật lệ ràng buộc."* Lẽ luật như sợi dây "trói buộc" người ta, nhưng chính sợi dây đó lại làm cho người ta được tự do. Thật là kỳ diệu vô cùng!

Qua trình thuật Xh 20:1-17, chúng ta thấy Thiên Chúa đã truyền ban các khoản luật để con người theo đó mà sống. Trước tiên, Ngài nói: *"Ta là Đức Chúa, Thiên Chúa của người, đã đưa người ra khỏi đất Ai Cập, khỏi cảnh nô lệ. Người không được có thần nào khác đối nghịch với Ta. Người không được tạc tượng, vẽ hình bất cứ vật gì ở trên trời cao, cũng như dưới đất thấp, hoặc ở trong nước phía dưới mặt đất, để mà thờ. Người không được phủ phục trước những thứ đó mà phụng thờ: vì Ta, Đức Chúa, Thiên Chúa của người, là một vị thần ghen tương. Đối với những kẻ ghét Ta, Ta phạt con cháu đến ba bốn đời vì tội lỗi của cha ông. Còn với những ai yêu mến Ta và giữ các mệnh lệnh của Ta thì Ta trọn niềm nhân nghĩa đến ngàn đời."*

Thiên Chúa tạo dựng mọi sự. Luật tự nhiên chính là luật do Ngài thiết lập, không có gì trái ngược. Ngài cho biết thêm: *“Người không được dùng danh Đức Chúa, Thiên Chúa của người, một cách bất xứng, vì Đức Chúa không dung tha kẻ dùng danh Người một cách bất xứng. Người hãy nhớ ngày sa-bát, mà coi đó là ngày thánh. Trong sáu ngày, người sẽ lao động và làm mọi công việc của người. Còn ngày thứ bảy là ngày sa-bát kính Đức Chúa, Thiên Chúa của người. Ngày đó, người không được làm công việc nào, cả người cũng như con trai con gái, tôi tớ nam nữ, gia súc và ngoại kiều ở trong thành của người. Vì trong sáu ngày, Đức Chúa đã dựng nên trời đất, biển khơi, và muôn loài trong đó, nhưng Người đã nghỉ ngày thứ bảy. Bởi vậy, Đức Chúa đã chúc phúc cho ngày sa-bát và coi đó là ngày thánh.”* Phần này, nghe có vẻ dài dòng, nhưng là những điều có trong Năm Điều Răn Hội Thánh. Không xa lạ, vì rất các nhà thờ thường đọc kinh Mười Điều Răn và Năm Điều Răn Hội Thánh vào các ngày Chúa Nhật. Nhưng có thể vì chúng ta thuộc lòng, đọc quen quá rồi, thế nên có thể chỉ đọc mà quên suy xét.

Mệnh lệnh được Thiên Chúa ban ra tiếp theo: *“Người hãy thờ cha kính mẹ, để được sống lâu trên đất mà Đức Chúa, Thiên Chúa của người, ban cho người. Người không được giết người. Người không được ngoại tình. Người không được trộm cắp. Người không được làm chứng gian hại người. Người không được ham muốn nhà người ta, người không được ham muốn vợ người ta, tôi tớ nam nữ, con bò con lừa, hay bất cứ vật gì của người ta.”* Chúng ta thần này có trong Mười Điều Răn, cũng là những điều quen thuộc trong cuộc sống đời thường, bắt đầu từ gia đình.

Luật Cựu Ước sử dụng cách nói tiêu cực: Cấm, đừng, chớ, không được,... Luật Tân Ước sử dụng cách nói tích cực: Phúc cho ai... Cách nói thay đổi theo sự phát triển của xã hội, của con người, cách nghĩ cũng thay đổi theo cho phù hợp. Thích nghi là chuyện thường tình nhưng cần thiết. Như chúng ta biết, tất cả mọi sự đều thay đổi theo thời gian, kể cả luật pháp, cũng chỉ vì muốn con người sống tốt, hy vọng con người càng ngày càng hoàn thiện hơn. Mình sống tốt thì không chỉ lợi cho mình mà còn lợi cho tha nhân, ích cho xã hội và Giáo Hội, tất nhiên điều đó cũng đẹp lòng Thiên Chúa. Điều gì hợp Ý Chúa thì tốt lành, tạo công phúc cho chính mình.

Tại sao cần giữ luật? Vì chúng ta vốn là người xấu. (Mt 7:11) Luật có thể giúp con người hoàn thiện. Với kinh nghiệm giữ Luật Chúa, tác giả Thánh Vịnh đã vui mừng thốt lên: *“Luật pháp Chúa quả là hoàn thiện, bổ sức cho tâm hồn. Thánh ý Chúa thật là vững chắc, cho người dại nên khôn. Huấn lệnh Chúa hoàn toàn ngay thẳng, làm hoan hỷ cõi lòng. Mệnh lệnh Chúa xiết bao minh bạch, cho đôi mắt rạng ngời.”* (Tv 19:8-9) Rõ ràng lợi ích nhiều.

Trong sinh hoạt đời thường, con người thường ưa dùng lối tỷ giảo (so sánh) để diễn tả, có lẽ vì con người thích những gì cụ thể dễ hiểu: Sắc như dao cau, đen như mực, trắng như bông, đẹp như tiên, xấu như ma, ác như quỷ,... Với những gì siêu phàm thì càng khó hiểu hơn, thậm chí là không thể hiểu. Tuy nhiên, Thánh Vịnh gia vẫn khéo léo giúp chúng ta dễ hiểu với lối so sánh thực tế: *“Lòng kính sợ Chúa luôn trong trắng, tồn tại đến muôn đời. Quyết định Chúa phù hợp chân lý, hết thấy đều công minh, thật quý báu hơn vàng, hơn vàng y muôn lượng, ngọt ngào hơn mật ong, hơn mật ong nguyên chất.”* (Tv 19:10-11)

Hằng ngày, chúng ta vẫn chứng kiến những điều trái ngược nhau: Người thích điều thiện, kẻ ưa điều ác. Quả thật, mỗi con người là một thế giới bí ẩn – chẳng ai giống nhau, người thế này, kẻ thế khác, từ thể lý đến tinh thần. Thật vậy, có những người thích làm điều ác, sẵn sàng sát hại nhau chỉ vì điều xích mích nhỏ hoặc món đồ không đáng giá. Có những người (cả trẻ và lớn) luôn có sẵn dao, gặp “sự cố” thì rút ra ngay, rõ ràng họ đã mưu tính trước. Nếu không thích điều ác thì tại sao lại như vậy?

Đề cập các sở thích khác nhau, Thánh Phaolô nói: *“Trong khi người Do Thái đòi hỏi những điều thiêng dấu lạ, còn người Hy Lạp tìm kiếm lẽ khôn ngoan, chúng tôi lại rao giảng một Đấng Kitô bị đóng đinh, điều mà người Do Thái coi là ô nhục không thể chấp nhận, và dân ngoại cho là điên rồ.”* (1 Cr 1:22-23) Sở thích của Thánh Phaolô cũng là sở thích của những người muốn nên giống Đức Kitô, muốn hoàn thiện để nên thánh theo ý của Thầy Chí Thánh Giêsu.

Tại sao vậy? Thánh Phaolô giải thích: *“Đối với những ai được Thiên Chúa kêu gọi, dù là Do Thái hay Hy Lạp, Đấng ấy chính là Đức Kitô, sức mạnh và sự khôn ngoan của Thiên Chúa. Vì cái điên rồ của Thiên Chúa còn hơn cái khôn ngoan của loài người, và cái yếu đuối của Thiên Chúa còn hơn cái mạnh mẽ của loài người.”* (1 Cr 1:24-25) Điên rồ mà lại khôn ngoan, yếu đuối mà vẫn mạnh mẽ. Đối với phạm nhân, điều đó hoàn toàn nghịch lý và không thể hiểu; nhưng đối với tín nhân, điều đó lại là thuận lý và có thể hiểu. Thập giá là đường dẫn tới

cái chết ê chề, nhục nhã, nhưng lại hóa thành chìa khóa mở cửa Vương Quốc Trường Sinh. Vô cùng kỳ diệu, chắc chắn không thể hiểu nếu không có đức tin.

Chúa Giêsu thẳng thắn và cương quyết đề cập cách áp dụng luật qua trình thuật Ga 2:13-25. Thánh Gioan cho biết: Gần đến lễ Vượt Qua của người Do Thái, Đức Giêsu lên thành Giêrusalem. Ngài thấy trong Đền Thờ có những kẻ bán chiên, bò, bồ câu, và những người đang ngồi đổi tiền. Ngài liền lấy dây làm roi mà xua đuổi tất cả bọn họ cùng với chiên bò ra khỏi Đền Thờ; còn tiền của những người đổi bạc, Ngài đổ tung ra, và lật nhào bàn ghế của họ. Cả đám đông thế mà không ai dám cự nự gì, trong khi chỉ có một mình Chúa Giêsu. Chắc hẳn họ biết mình sai, biết Ngài làm đúng, thế nên họ mới sợ và tháo chạy. Người ta luôn sợ sự thật, kẻ xấu biết mình sai nên chỉ hành động lén lút, bị phát hiện thì bỏ chạy. Sự thật xấu xa bị phơi bày nên mới chạy như thế.

Ngày xưa, người ta đã lạm dụng Nhà Chúa, thế nên Chúa Giêsu nói thẳng với những kẻ bán bồ câu: *“Đem tất cả những thứ này ra khỏi đây, đừng biến nhà Cha tôi thành nơi buôn bán.”* Ngày nay, không ai dám buôn bán trong nhà thờ, nhưng người ta có nhiều cách buôn bán tinh vi hơn – cả tinh thần lẫn vật chất. Thế nhưng người ta cũng có nhiều cách tinh vi để chống chế, để biện hộ, với nhiều chiêu thức “kỳ lạ” lắm. Người ta vụng về nhưng lại khéo chống đỡ. Lạm dụng cũng liên quan máu Biệt Phái: giả hình và ưa hình thức.

Thời đó, những con buôn hành nghề trong Đền Thờ là dân thường. Thời nay, chắc chắn dân thường chẳng “có cửa” để làm như vậy, mà phải là người có chức, có quyền. Vậy những con buôn ngày nay là ai? Liệu chúng ta có dám nhìn thẳng vào sự thật? Ai dám nói ra, ai dám phanh phui, và ai dám phản đối? Nói theo ngôn ngữ ngày nay, ai dám thẳng thắn làm như vậy thì... “chết chắc.” Nghĩa là họ sẽ bị cô lập, bị mọi người xa lánh, bị ghét bỏ, ghét hơn ghét tội. Tiền bạc có ma lực khó cưỡng lại, vì đó là “sức mạnh của ma quỷ” mà. Thật đáng sợ!

Hôm đó, bọn con buôn tức lắm nhưng chưa thể làm gì, chắc chắn họ rất ghét Ngài, và tìm mọi cách cấu kết với nhau để triệt hạ Ngài. Hẳn là ánh mắt của họ lúc đó như những tia lửa, những cặp mắt mang hình trái lựu đạn, lòng họ hăm hực, miệng họ nguyên rủa,... Vì thế, các môn đệ của Ngài nhớ lại lời đã chép trong Kinh Thánh: *“Vì nhiệt tâm lo việc nhà Chúa, mà tôi đây sẽ phải thiệt thân.”* (Tv 69:10)

Cáy cú và ầm ức lắm, thế nên người Do Thái hỏi vặn Đức Giêsu: *“Ông lấy dấu lạ nào chứng tỏ cho chúng tôi thấy là ông có quyền làm như thế?”* Ngài vẫn thản nhiên: *“Các ông cứ phá huỷ Đền Thờ này đi; nội ba ngày, tôi sẽ xây dựng lại.”* Họ không thể hiểu nổi nên mới ngây ngô nói: *“Đền Thờ này phải mất bốn mươi sáu năm mới xây xong, thế mà nội trong ba ngày ông xây lại được sao?”* Giả sử chúng ta là người Do Thái lúc đó, chắc hẳn chúng ta cũng gãi đầu, bứt tóc mà cũng chẳng hiểu ắt giáp gì hết. May thay, Thánh Gioan bật mí cho chúng ta biết: *“Đền Thờ Đức Giêsu muốn nói ở đây là chính thân thể Ngài.”* Ôi, thế thì phạm nhân chẳng bao giờ nghĩ ra được.

Không chỉ người Do Thái hỏi ngớ ngẩn như vậy, mà ngay cả các môn đệ cũng ngớ ra, không thể hiểu Thầy nói gì. Mãi đến khi Chúa Giêsu từ cõi chết trỗi dậy, các môn đệ nhớ lại Ngài đã nói điều đó, họ mới thực sự tin vào Kinh Thánh và lời Thầy đã nói. Lời nói thì khó hiểu, thậm chí có vẻ mâu thuẫn, nhưng rồi những gì xảy ra đã chứng minh tất cả. Sự thật minh nhiên.

Cuộc sống phức tạp. Cuộc đời nhiều khê. Kẻ thế này, người thế nọ; kẻ cố chấp, người phục thiện; kẻ xấu, người tốt. Trong số những người bị đánh đuổi ra khỏi Đền Thờ, không phải ai cũng khó chịu, ghen ghét, mà có những người đã nhận thức và tâm phục khẩu phục: *“Trong lúc Đức Giêsu ở Giêrusalem vào dịp lễ Vượt Qua, có nhiều kẻ TIN vào danh Ngài bởi đã CHỨNG KIẾN các dấu lạ Ngài làm.”* Nhưng Thánh Gioan cũng cho biết thêm: *“Chính Đức Giêsu KHÔNG tin họ, vì Ngài biết họ hết thấy, và không cần ai làm chứng về con người. Quả thật, chính Ngài biết có gì trong lòng con người.”* Có những người tỏ ra hiền từ nhưng lòng đầy mưu mô: *“Sông sâu còn có thể dò, lòng người nham hiểm ai đo cho cùng.”*

Mùa Chay đến rồi qua đi theo dòng thời gian. Không ai biết chắc mình còn được sống Mùa Chay năm tới nữa hay không. Thật vậy, ngày 21-02-2021, Chúa Nhật I Mùa Chay, tại nhà thờ xứ Thánh Tâm thuộc TP Mexico, ông Juan (khoảng 60 tuổi) đã cầu nguyện khoảng 45 phút trước bàn thờ rồi bất ngờ ngã ra chết. Không ai biết Chúa gọi lúc nào. Vì thế, Mùa Chay là dịp thuận tiện để sám hối, Lời Chúa sẽ soi sáng cho chúng ta biết phải làm gì: *“Lời Chúa là ngọn đèn soi cho con bước, là ánh sáng chỉ đường con đi.”* (Tv 119:105)

Lạy Thiên Chúa, “chúng con đã phạm tội, xin Ngài cứ xử với chúng con sao cho đẹp mắt Ngài; nhưng hôm nay xin cứu chúng con.” (Tl 10:15) Xin giúp chúng con biết hoán cải đúng theo cách Ngài muốn, xin giúp chúng con can đảm sống thật, nghiêm túc, không lạm dụng bất cứ điều gì. Chúng con cầu xin nhân danh Thánh Tử Giêsu, Đấng Cứu Độ duy nhất của nhân loại. Amen.

TRÂM THIÊN THU